

Přílohy

Seznam příloh

Příloha 1 U kolika dětských klientů VZP lékaři vykazali autismus (Tichý, 2018).

Příloha 2 Typy her u zdravých dětí a analogické hry a projevy dětí s PAS (Thorová, 2016, str. 126-129).

Příloha 3 Sumarizace přístupů matek a učitelek k interakci během hry s dítětem s PAS (Pinchover, Shulman, 2016, str. 656).

Příloha 4 Nabídka k účasti na výzkumu pro rodiče

Příloha 5 Fotografie místnosti, ve které byl realizován sběr dat

Příloha 6 Doslovné přepisy rozhovorů s matkami

Příloha 7 Informovaný souhlas s účastí ve výzkumném projektu

Příloha 8 Souhlas se zpracováním osobních údajů

Příloha 1 U kolika dětských klientů VZP lékaři vykazali autismus (Tichý, 2018).

U kolika dětských klientů VZP lékaři vykazali autismus

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Chlapci	824	953	1 075	1 177	1 277	1 384	1 524	
Dívky	216	238	266	297	328	362	421	
Celkem	1 040	1 191	1 341	1 474	1 605	1 746	1 945	1 833

Příloha 2 Typy her u zdravých dětí a analogické hry a projevy dětí s PAS (Thorová, 2016, str. 126-129).

Typy her u zdravých dětí a analogické hry a projevy dětí s poruchou autistického spektra.		
Procenta v tabulce udávaná jsou výsledky výzkumu z roku 2003 (Thorová, 2003)		
Typ hry	Popis hry obvyklé pro dané věkové pásmo	Analogická aktivita u dítěte s PAS
Autostimulační – sluchová hra	Zvukové hračky, vyluzování vlastních zvuků (pískání, křik, povykávání), rytmické hry, hra na hudební nástroje.	Vydává různé zvuky, ulpívá dlouze na zvukových hračkách, velmi zaujato předměty, které vydávají určitý zvuk. Opakovaně poslouchá jednu písničku nebo úryvek z videa. Opakuje jedno slovo či slovní spojení.
Autostimulační – zraková hra	Prohlížení předmětů, sledování pohybu, krasohled, barevná sklička a předměty, prohlížení obrázků.	Dítě výrazně upřednostňuje zrakové podněty, dlouze si prohlíží předměty, zkoumá obraz při změně zrakového úhlu, zajímá se o světla, prohlíží si prsty. Často má extrémní zájem sledovat pohyb – krouživý (buben od pračky, větrák, roztoceny předmět), třepavý (klacik, stéblo trávy, tyčku, nějakou věc) nebo statický (obrázky, písmena v knize, vzory na předmětech či opakující se předměty – popelnice, kanály, sifony apod.). Asi 55 % rodičů dětí s PAS udává, že dítě je přímo fascinováno některými zrakovými podněty, jako jsou třpytivé předměty, světla a stíny, a vydrží je dlouho pozorovat. Stejně chování pozoruje 20 % rodičů zdravých dětí.
Autostimulační – vestibulo-kochleární hra	Obliba houpaček a kolotočů, točení („letadlo“), vyhazování do výšky.	Některé děti s PAS tyto činnosti nesnáší, nicméně zhruba 56 % rodičů dětí s poruchou autistického spektra uvádí, že jejich děti mají výraznou zálibu v houpačkách a kolotočích (oproti 23 % běžné populace), 46 % rodičů dětí s PAS uvádí, že dítě rádo běhá do kolečka nebo se otáčí okolo své osy (oproti 10 % jejich vrstevníků).
Autostimulační – doteková hra	Dítě zkoumá předměty hmatem a olizováním, mačká, trhá, prosypává, přehrabuje, hladí, rýpe, koupe se, sprchuje, polévá vodou, dotýká se vlastního těla včetně genitálií.	Dítě výrazně upřednostňuje dotekové podněty. Součástí je i nutkavé dotýkání lidí a předmětů a autostimulační sebezraňování.
Manipulační hra	Bouchání, třepání předmětem (chrastítkem), strkání, otáčení, štouchání předmětu, kousání.	Dítě třepě předměty, bouchá věcmi, upouští je. S některými předměty dlouze manipuluje tak, aby mohlo opakovaně poslouchat zvuk nebo předmět pozorovat (viz autostimulační zraková a sluchová).
Experimentační hra	Dítě se snaží prozkoumat předmět, prohlédne, otočí, vyzkouší známé funkce, odhodí, uloží.	Některé děti s PAS vykazují omezenou zvědavost, u jiných experimentační aktivity ve volné činnosti převažuje. Dítě chaoticky zkoumá předměty, zájem je krátkodobý, dítě hru nerozvíjí.
Vztahová hra	Dítě se především zajímá o souvislost mezi akcí a reakcí – vkládá a vyndává předměty (z košíku, ze skříně, z krabice), otvírá a zavírá dveře, rozsvěcí a zhasíná světlo, oživuje zvukovou hračku, popojíždí autíčkem tam a zpět.	Stereotypní vztahová aktivita: vypínáče, dveře, zásuvky, schovávání a objevování předmětů, přespávání drobných předmětů (písek, korálky), řazení předmětů do řad. Aktivita trvá neúměrně dlouho, opakuje se, neodpovídá věku dítěte.
Funkční hra	Nakládá kostky na auto a popojíždí s autíčkem, vjede s autíčkem do garáže, kope míč do branky, hází míč do košíku, příkrývá hrnce pokličkou, nápodoba či náznak každodenních aktivit v herní situaci (čištění zubů, česání, obouvání), staví z kostek komín a bábovky na pisku, spojuje dílky stavebnice.	U dětí s autismem jsou někdy tyto hry přítomny. Důležité je hodnotit spontaneitu, frekvenci a konzistentnost vzhledem k různým situacím (dělá, jen když má velmi dobrou náladu, když se mu chce, jen s matkou, velmi krátce a odejde, musí se vybičnout).

pokračování

pokračování		
Typ hry	Popis hry obvyklé pro dané věkové pásmo	Analogická aktivita u dítěte s PAS
Abstraktně-vizuální hra	Vkládačky, skládačky, puzzle, hlavolamy.	U dětí s PAS jsou tyto hry často oblíbené, protože nevyžadují komunikační a sociální dovednosti. Některé děti s PAS nemají dobrou abstraktně-vizuální představivost – tvoří skupinu dětí, které tento typ her vůbec nezajímá.
Konstruktivní hra	<i>I. jednoduchá:</i> Hra se stavebnicí bez zapojení vyšší míry fantazie, seskládá koleje, postaví ze stavebnice konvenční tvary. Vyskládá ornament, vzor, mozaiku. <i>II. fantazijní spontánní:</i> Vyrobí různé stavby, udici, lodičku, postaví zoo, nádraží.	Mnohé děti s PAS jsou schopné jednoduché konstruktivní hry. Hra se obvykle objevuje později než u zdravých vrstevníků. Tvořivost, různorodost a konzistentnost obvykle bývá omezená (dítě si hru hraje jen o samotě nebo doma, vyrábí nebo staví omezený či stereotypní okruh staveb nebo výrobků).
Lokomoční a motorické hry	Lezení, pobíhání, poskakování, prolézačky a klouzačky, tanec, kotouly, jízda na odstřikvadle, tříkolce, na kole, plavání.	Asi 50 % rodičů dětí s autismem své děti označuje za obratné v motorických aktivitách (ale jen 16 % rodičů dětí s Aspergerovým syndromem a 30 % rodičů dětí s atypickým autismem).
Fyzické hry – interakční (agresivní, šikárlivé a obranné hry)	Zápasení, točení, chytání se, lechtání, pronásledování, legračky, unikání, schovávání.	Fyzické hry jsou první interakční hry, o které děti s poruchou autistického spektra obvykle projevují zájem. Výjimkou jsou děti, které mají odpor k dotykům a fyzickému kontaktu.
Výtvarná hra	Kreslení, modelování, vystřihování a lepení, jiné výtvarné techniky.	Setkáváme se s dětmi, které kreslí nerady, mají ke kresbě neutrální vztah, nebo kreslí s velkým zaujetím. Výkony některých dětí jsou výrazně opožděné, jiné lze považovat za fenomenální. Některé děti kreslí méně často, u jiných se jedná až o obsesivní zaujetí kresbou a kreslením vyplňují veškerý volný čas.
Předstírací – interakční hra	Dítě chápe princip předstírání: „Jako že – spinkáš, papáš, vaříš, že tě to bolí.“ „Jako že [s] krokodýl a snažíš se mne sníst.“ „Jako že tenhle banán je telefon.“	S předstíráním mají děti s poruchou autistického spektra obrovské potíže hlavně v předškolním věku. Některé děti s vysokou funkcí autismem nebo Aspergerovým syndromem jednoduše předstírání zvládnou, nicméně aktivita jim na rozdíl od zdravých vrstevníků většinou nepřináší tolik radosti.
Nápodobivá – interakční hra	Dítě se snaží hru s dospělým napodobovat, nechává se vést a inspirovat, hru dále rozvíjí, projevuje u ní radost. Krmit po ukázkě panenku, manipuluje stejným způsobem s hračkou jako dospělý, hází si s míčem, posílá autíčko. Dítě se zapojuje s entuziasmem do domácích, opravářských a zahradnických prací.	Mnohé děti s PAS jsou schopné jednoduché nápodobivé interakční hry. Hra se obvykle objevuje později než u zdravých vrstevníků. Radost z interakce, různorodost a konzistentnost hry obvykle bývá omezená (dítě hraje hru jen s určitým okruhem osob, ze hry neprojevuje radost nebo jen omezeným způsobem, v mnohých situacích se hry nechce účastnit, nerozvíjí ji, nesnaží se o její pokračování). U některých dětí se zdá, že překážkou k nápodobě je prvek interakce. Děti činnost napodobí, ale později, až když jsou si jisté, že jsou samy nebo když je někdo nepobízí.

pokračování

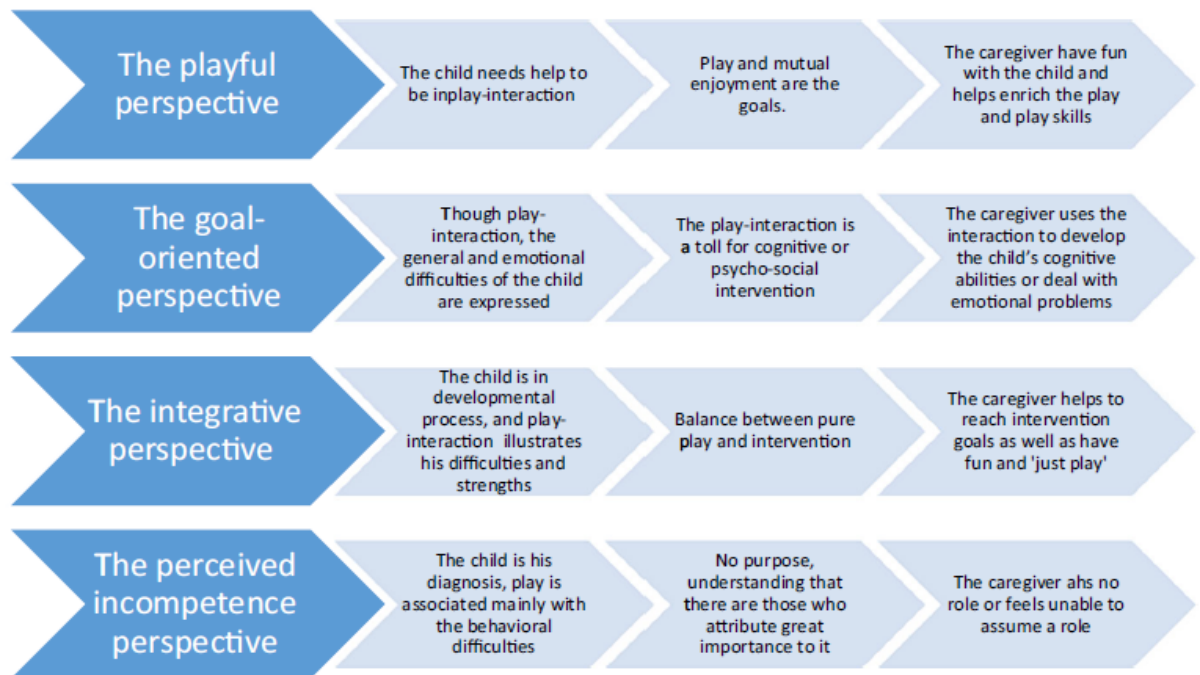
pokračování		
Typ hry	Popis hry obvyklé pro dané věkové pásmo	Analogická aktivita u dítěte s PAS
Stolní hry	Jsou podskupinou her soutěživých, mají poměrně jasně definovaná pravidla: loto, karty, domino, Člověče, nezlob se, pexeso.	Stolní hry se děti s PAS obvykle učí v pozdějším věku, než je běžné. Potřebují zpravidla větší míru vysvětlování. Někdy ke hrám nejsou motivovány vůbec. Některé děti s těžšími obtížemi v sociálním chování nechápou ani princip střídání ve hře, motivace musí být zpočátku nahrazena materiální odměnou nebo se hra musí zjednodušit na maximální možnou míru. Některé děti naopak mohou hrát dámu, šachy nebo pexeso naprosto fenomenálně.
Kolektivní hry	<p><i>I. jednoduché hry na principu střídání se, nápodoby a společné sdílení pozornosti:</i> Společná činnost okolo stolu, tanečky, Kolo, kolo mlýnský, Zajíček v své jamce, kolektivní tělocvik.</p> <p><i>II. kolektivní hry s pravidly:</i> Král vysílá své vojsko, Cukr, káva, limonáda, kulíčky, na schovávanou, na honěnou.</p> <p><i>III. týmové hry:</i> Vyžadují vyšší sociální dovednosti, děti se je učí hrát až ve školním věku, stojí na rozdělení rolí, podřízení, vedení, kompromisu, přizpůsobování a flexibilitě; patří sem míčové hry, strategické hry, turnaje a bojové hry, zorganizování představení, dramatické hry, skautské a tábornické hry.</p>	<p>Tyto hry jsou pro děti s PAS nesmírně obtížné. Některé děti se do kolektivní činnosti nedokážou vůbec zapojit, setrvávají v úplné pasivitě, snaží se ze situace uniknout, odcházejí do kouta nebo do vedlejší místnosti, věnují se vlastní aktivitě, nebo pasivně sedí a koukají do prázdna. Jiné děti alespoň sledují dění. Pokud se zapojí, jedná se o vstup krátkodobý, nepřiléhavý nebo jen s vyšší mírou pomoci.</p> <p>Aktivní děti naopak dokážou celou kolektivní činnost rozbourat. Jejich vstupy jsou zcela neadekvátní, chovají se agresivně, snaží se na sebe upozorňovat destruktivními akcemi, šaškováním, výkřiky, nepřiléhavými výroky a otázkami, lezou po nábytku, pod stůl apod.</p> <p>Jen dítě s vysoce funkčním autismem nebo mírnou formou Aspergerova syndromu je schopné zvládnout pravidla složitějších kolektivních her. Pravidla ale děti obvykle vyžadují dodržovat rigidně, rozčilí je, pokud dojde k jejich úpravě.</p> <p>Sociální dovednosti jsou u lidí s PAS narušeny vždy, což se obvykle projeví v týmových aktivitách. Kvůli uvědomování si vlastního handicapu nebo celkově velmi nízké touze po sociálním zapojení se mnoho lidí s PAS týmovým akcím vyhýbá. Pokud se aktivít přece jen účastní, bývají spoluhráči považováni za lidi zvláštní, podivínské, nepřizpůsobivé, sociálně naivní až slabomyslné.</p>
Sběratelská hra	Sbírá klacký, kamínky, lesklé předměty, hrací kartičky, předměty, které jsou aktuálně v módě.	Lidé s PAS sbírají knihy, informace, modely, obrázky, kartičky, články, které se týkají nějakého tématu (rostliny, dinosauři, hmyz, ptáci, železniční doprava, oheň, traktory, historie, internetové adresy apod.). Některé děti s PAS mají tendenci jen hromadit (veškeré předměty, jež jim přijdou pod ruku a zaujmou je, včetně odpadků).
Intelektuální zájmy	Čtení Odborné zájmy Technika Filozofování	Mnozí lidé s PAS (převážně s vysoce funkčním autismem a Aspergerovým syndromem) nemají zájmy, které by odpovídaly věku, ale zaměřují se na studium určité oblasti nebo oblastí, kterým věnují veškerý volný čas. Od nadaných vrstevníků se však liší markantním deficitem sociálních a komunikačních dovedností (nejedná se pouze o drobné odlišnosti, jako je silná introverze nebo vyhraněné osobnostní charakteristiky, ale o patřičně pervazivního charakteru). Odlišná je také velmi častá přítomnost stereotypních, repetitivních, kompulzivních a obsesivních prvků ve vztahu k vyhraněným zájmům. Děti s PAS se často zajímají o vědy, jako je matematika, astrologie, chemie, historie, doprava (většinou si vyberou určitou oblast, které se věnují se zvýšeným úsilím – například prvočísla, třetí odmocniny, rozdělení dvou a jednoděložných rostlin, prehistorická zvířata, železniční doprava, tramvajová doprava, 19. století, architektura oken). Některé děti si vybírají filozofická či náboženská témata (bible, lidská práva, demokracie), diskutují o tématech je však jednostranně, způsob uvažování velmi rigidní, nejsou schopny přijímat argumenty druhé strany a flexibilně upravovat své názory.

pokračování

Typ hry	Popis hry obvyklé pro dané věkové pásmo	Analogická aktivita u dítěte s PAS
Napodobivá hra odložená	<p><i>I. hra napodobivá odložená jednoduchá:</i> Dítě napodobuje činnosti a aktivity rodičů a vrstevníků nebo situace, které vidělo v televizi. Pokud nemá k dispozici reálný předmět, najde si zástupný. Z papíru je utěrka, místo klíče tužka, z kostek je sekačka na trávu a ze dvou dílků lega nebo klacku je pistole.</p> <p><i>II. hra napodobivá odložená procesuální:</i> Dítě již limituje několik sekvencí aktivit. Vyčistí panenku zuby, otevře a zašroubuje pastu, nasype do hrnce suroviny, zamíchá, servíruje na talíř, nakrmí panenku, pochová, uloží do postýlky.</p> <p><i>III. hra napodobivá se scénářem děje a prostředí:</i> Dítě vytváří složitě scénáře – plánuje prostředí, rozděluje role, hra v sobě nese příběh (hra námětová), s oblibou se zapojují hračky – miniaturní.</p>	<p>Se spontánní napodobivou hrou mají děti s poruchou autistického spektra obvykle potíže hlavně v předškolním věku. Některé děti se středně a vysoce funkčním autismem nebo Aspergerovým syndromem činnosti napodobují, chování ale obvykle není komplexní, nebo se jedná o činnosti, které souvisí s vyhraněnými zájmy. Některé děti s PAS napodobují činnosti, pouze pokud nejsou přítomni rodiče či jen v souběhu s televizním pořadem.</p> <p>Se správnou následností činností mají děti s PAS potíže i v reálném životě (natož ve hře). Některé starší děti si vytváří několik procesuálních schémat či scénářů, které potom velmi rigidně při hře provádějí, hra pak má spíše podobu rituálu. Odklon od původního scénáře nesou velmi nelibě. Pokud si hrají s ostatními dětmi, snaží se je organizovat, rozčilují se, pokud děti pravidla poruší. Ostatní vrstevníci nemožnost zapojit svoji vlastní iniciativu a fantazii nesou velmi nelibě, a tak dochází ke konfliktům a vydělování dětí s PAS z kolektivu.</p>
Napodobivá fantazijní sociální hra	<p><i>I. úroveň (od 1,5 roku):</i> Dítě limituje ve hře sociální situace – krmí, obléká panenku nebo plyšové zvířátko, hovoří na něj, poučuje ho, plísňuje a chválí, dělá s ním různé aktivity, mazlí se s ním.</p> <p><i>II. úroveň (od 4 let):</i> Dítě dává již dvě panenky nebo figurky do vzájemné interakce, zapojuje fantazijní postavy, imituje scény z různých životních oblastí.</p> <p><i>III. úroveň (od 6 let):</i> Dítě zapojuje do hry již tři a více panenek či figurek, dává je do vzájemné interakce, náměty čerpá z filmu, rodiny, okolí. Zapojuje fantazii.</p>	<p>Děti s poruchou autistického spektra mají v sociální nápodobě problémy vždy. Nápodoba sociálního chování chybí, nebo je omezená na pouhé prvky a vykazuje známky rigidity a stereotypních schémat. Některé děti napodobují rodiče či učitele velmi přesně až pedanticky, jejich chování potom působí zvláštně, mechanicky – dojemem robota či miniaturní dospělého.</p> <p>Fantazijní postavy a scénáře se relativně často mohou vyskytovat ve hře dětí s Aspergerovým syndromem.</p> <p>Hra nebývá tematicky bohatá, námět může být specificky originální, scénář je obvykle rigidní.</p>
Soutěživé hry	Kdo bude první?	Oblast soutěživých her je pro mnoho dětí s poruchou autistického spektra velmi problematická. Některé děti s PAS principu soutěže vůbec nerozumí. Prostá motivace k vítězství je jim úplně cizí. Postrádají v těchto situacích ctízářstvosť, odmítají se her účastnit. Jiné děti jsou na tom zcela opačně. Přijmou pravidlo nutnosti zvítězit, ale zvnitřní ho natolik rigidně, že při prohře, včetně druhého místa, dostávají nekontrolovatelné záchvaty vzteku i agresivního a destruktivního chování.

pokračování

Příloha 3 Sumarizace přístupů matek a učitelek k interakci během hry s dítětem s PAS (Pinchover, Shulman, 2016, str. 656).

Příloha 4 Nabídka k účasti na výzkumu pro rodiče

Vážení rodiče,

obracím se na Vás s prosbou **zúčastnit se výzkumu v rámci mé diplomové práce** na katedře psychologie Univerzity Karlovy.

V mé diplomové práci se zabývám vztahem rodič-dítě s poruchou autistického spektra, jeho kvalitou a specifiky. Cílem práce je také zmapovat vnímání a prožívání kvality interakce rodič-dítě z pohledu rodičů. Jednalo by se o **dvacetiminutové pozorování**, při kterém byste si hráli se svým dítětem, a následný **rozhovor s Vámi** o předešlé hře.

Do výzkumu sháním **děti ve věku 4-5 let**, které mají **již diagnostikovanou poruchu autistického spektra** z NAUTIS či z jiného odborného zařízení. Je pro mě důležité, aby PAS byla dominantní v projevech dítěte (nad úzkostmi, ADHD, OCD či další komorbidní poruchou).

Nabízím Vám **možnost odborné zpětné vazby** k pozorované interakci. Myslím si, že práce by mohla být přínosná nejen pro Vás, ale zároveň by mohla přinést větší pochopení variability projevů a rozdílností v interakci rodič-dítě s poruchou autistického spektra.

Pozorování se uskuteční v prostorách diagnostického střediska NAUTIS, Libocká 40, Praha 6.

Pokud máte zájem zúčastnit se, neváhejte mě kontaktovat na telefonním čísle 777 683 146 nebo emailu veronika.zupova@nautis.cz.

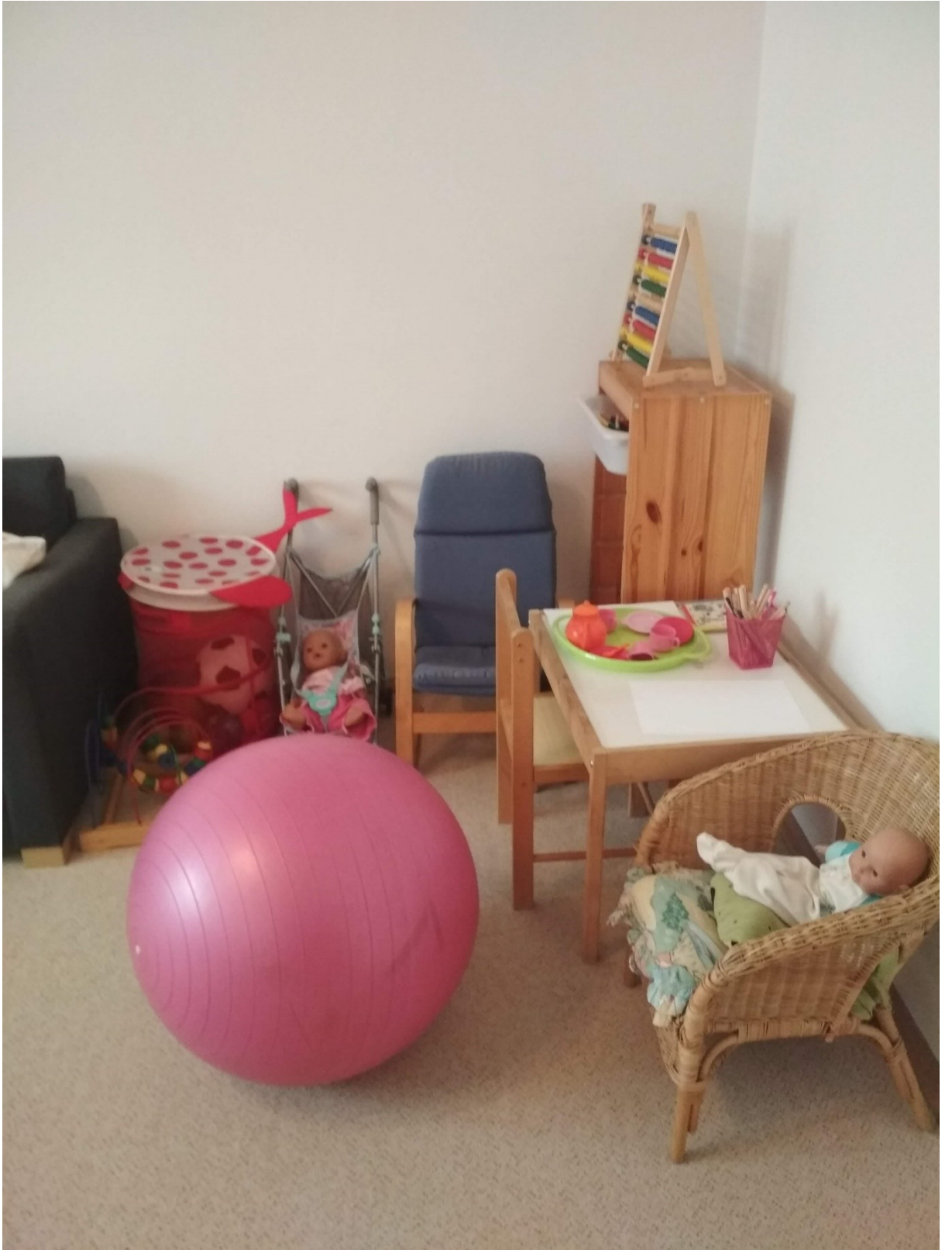
S pozdravem

Bc. Veronika Župová

Příloha 5 Fotografie místnosti, ve které byl realizován sběr dat.

Příloha 6 Doslovné přepisy rozhovorů s matkami

1) Rozhovor s matkou J.S.

a) porovnání interakcí s domácím prostředím

Tazatel: „*Máte pocit, že ta předešlá interakce byla běžná, jak to vypadá doma?*“

Respondent: „*Určitě ne, ale doma má svůj prostor, svoje hračky tak většinou tam si jede jenom dopravní situace. Tam nic jiného většinou není no. Moc nemluví, to je takový málo kdy, spíš na zábavu si vždycky hraje, vid’?*“

Tazatel: „*Myslíte, tím to, že tady zkoušel i jiné hračky?*“

Respondent: „*Jo, tady zkoušel i jiné hračky, doma má taky jiný, ale maximálně je ukáže psovi, jakože to je taková hračka. Nebo teď si oblíbil zvířata, ale jinak ne.*“

b) vliv kamery či jiných podnětů

Tazatel: „*Máte pocit, že by mu tady něco vadilo? Myslím já, kamera nebo něco dalšího?*“

Respondent: „*Jemu je to úplně jedno, i kdybych odešla, tak tady klidně bude sám. Hlavně, že má hračky a je spokojený.*“

c) zhodnocení reakce dítěte na iniciativy matky

Tazatel: „*Kdybyste měla nějak zhodnotit J. chování, co se týká těch interakcí. Jak reagoval, když vy jste mu něco nabídla? Přijmul to, odmítnul?*“

Respondent: „*Jako tady teďka nechá se vést mnou. Občas je doma víc tvrdohlavější, tady je v cizím prostředí, tak se nechá jako zlákat i něčím jiným, doma ho neodlákám.*“

Tazatel: „*Když si vy chcete hrát s něčím jiným, tak to nepřijme?*“

Respondent: „*No většinou i tady při tý hře, když jsem mu chtěla to jiný auto, tak vy jste neměla nic, takže on potřebuje každému rozdělit jednu hračku, a i kdybych chtěla tu vaši hračku, tak mi ji prostě nedá, protože ji dal vám a né mně. A kdybych si ji chtěla vzít, tak to je problém, prostě se vztekem. Hlavně taky o u těch věcí moc nevydrží. Anebo když mu cokoliv nejde, automaticky to přehodí na něco jiného. Naopak když mu něco jde, tak si musí ukázat, že je jednička, že je šikovnej.*“

Tazatel: „*Ano, to tam bylo vidět i během té hry, že tam něco vrátil a pochválil se.*“

Respondent: „*Právě, i když stavěl ty koleje, tak nepochopil, že jedno mu nějak nejde nebo že by to mohl postavit jinak, tak automaticky ruší tu hru a zase jde na něco jiného.*“

d) projevy vzájemnosti během hry

Tazatel: „*A máte pocit, že vás u té hry chce? Že si vás ke hře přivede?*“

Respondent: „*Takhle.... Často si hraje velmi rád sám, ale pak když je něco, prostě co chce dělat, tak přijde, vezme za ruku „pojď se mnou“. Ale ta hra je taky taková, většinou... Ne, že já můžu dělat, to, co chci, ale on mi říká nebo ukazuje, co bych měla dělat nebo jak mám stavět auta. On si doma rád staví auta, třeba auta za sebou. Ale taky já si nemůžu sama vybrat a dát tam to auto stejně jako tady to písmenko. Když je širší písmenko, tak je širší písmenko, když bylo tenčí písmenko nemohlo být pod tím to širší. Tak něco takovýho je právě i doma. Když s něčím si chci hrát, tak on většinou vybízí, s čím si můžu hrát nebo kam to můžu dávat, ale taky mu to někdy dost narušujeme, aby neměl tendenci nás řídit.*“

Tazatel: „*A když vy za ním přijdete s nějakou hrou nebo s něčím, co byste s ním chtěla dělat, tak jak na to reaguje? Jak na to reagoval tady?*“

Respondent: „*Když mu něco ukážu a začalo by ho to bavit, tak se přidá, ale já to poznám vzápětí, když nechce, tak to prostě neudělá a jede si zase svoji nějakou jinou hru a nenechá se zlákat. To je prostě podle jeho nálady, nebo hlavně jak ho zaujmu tou jinou hrou.*“

Tazatel: „*Cítila jste během hry projevy vzájemnosti? Že vám to chce ukázat, že se vám chce pochlubit, co postavil?*“

Respondent: „*Jak si hrál sám, tak ani né. Většinou.. chtěl se třeba pochlubit, že zasunul správně šuplík. Jak se na mě otočil, chtěl pochválit i sám se pochválil, i ode mě chtěl, abych mu ukázala to, že je jednička. Ale u tý hry jeho, když on si třeba sám něco udělá, třeba postaví, tak by jako*

pak chtěl ocenit, že to udělal hezky. Ale přitom, jak to dělá no.. On si jede takový svoje věci a moc nevnímá to okolí. Ale tady se úplně neukazuje tak, jak se chová doma. “

Tazatel: „Tady ty projevy jsou pro vás dostačující?“

Respondent: „Jako pro rodiče, myslíte? V některých rámcích jo, ale jako rodič by asi chtěl, aby si jako přišel nebo požádal většinou o pomoc. On to dělá stylem „podej mi to“, takže ho neustále učíme „prosím tě“. Nebo když mu řeknu, že je hrozně šikovnej, hodnej, tak on si ukáže sobě, že je šikovnej, ale je to takový zase v rámci jenom jeho. Když já mu třeba pomůžu a udělám něco špatně, tak mi řekne „Běž pryč, já jsem ten šikovnej“ a je to prostě pořád jenom u něho. Jako rodič by asi každé chtěl, aby asi...Navíc on není vůbec mazlíci typ, přijde a obejmě, ale chce velmi pochvalu. Velmi, to má velmi rád, ale ukázání, že je šikovnej, objemutí, ale hned pryč, nevydrží to dlouho. Ale že by přišel a „mám tě rád“ to je vždycky jenom účelně, ale sám od sebe nepřijde. “

e) porovnání interakcí vzhledem k reakci dítěte

Tazatel: „Kdybyste ještě měla porovnat ty předešlé situace, když si hrál sám a když jste si pak hrála s ním. Tak v čem se nejvíce lišily reakce s vámi?“

Respondent: „Když si hraju já s ním, tak ho vybízím i k jiným hrám třeba. Tady až tak ne, hlavně doma. Mluvíme u toho. Když si hraje sám, tak většinou jede monotónní věci, nemluví. Maximálně, když mu něco nejde, tak se rozčílí. Ale se mnou střídá ty věci, to je pro nás jako důležitý, aby se učil i trošku jiný věci než jenom auta a podobně. “

f) matčiny pocity během natáčení

Tazatel: „Jak bylo Vám během pozorování?“

Respondent: „Jelikož my už tady prostor známe, tak to pro nás už nebylo nějak hrozný. Víme, že tady jste všichni hodný. Takže nám to přijde, jak se si přišel pohrát, jako když si jde do školky pohrát. Takže není vystresované, tím, že byl doma připravený, že si bude opravdu jen hrát, budou tady vlaky. Takže tady byl spokojený, nakopak ráno ještě říkal „Pojd' už jdeme, už si chci hrát s vlakama“. Už se sem jako těšil. “

2) Rozhovor s matkou Em.S.

a) porovnání interakcí s domácím prostředím

Tazatel: „Máte pocit, že ta předešlá hra u Em. byla stejná jako doma?“

Respondent: „Trošičku víc jakože... Mně přijde, že si doma více představuje, co jako s čím si hraje. Třeba doma ty pejsky si dá podpažu a chová je jako miminka, že je pak dává, jakože si dávají pusinky, nebo je víc hladí. Tady jí teďka chytnul ten pejsek, takže nevím, co si tam představuje. Ale pak ta cílená /řízená hra/ už byla bych řekla podobná, jak je doma. Že když něco chce, tak si s tím vydrží chvíli hrát a že jí od toho člověk pak nedostane k něčemu dalšímu. “

b) vliv kamery či jiných podnětů

Tazatel: „Máte pocit, že by tu Em. nebo Vás něco rušilo, ať už já, kamera nebo něco dalšího?“

Respondent: „Ne, to ne, to ne. Určitě to né. Přišlo mi to, že... Jako určitě je to jiný prostředí, jsou tady jiné hračky, tak jsou trošku rozjívěný z toho. To jako určitě jo. Ale že by jako vaše přítomnost nebo ta kamera, to vůbec. To bych řekla, že ne. Spíš, že neví coby spíš dřív, že toho je teď teďka, těch podnětů tolik, že neví coby. Že když už by tu byla třeba, já nevím, popátý, pošestý, nebo jako ve školce obeznámena, tak už by to vypadalo určitě jinak. “

Tazatel: „že to tu musí prozkoumat?“

Respondent: „Ve školce to má načtený. a pak přijde prostě do školky a teď vždycky má období něčeho. Třeba tam má oblíbené kočky, tak první co, jde si pro kočky, tak je tahá. Pak dělá něco jinýho. Pak to zase jako na konci dne ve školce zase vrátí. Takže to by si tady taky určitě našla, že by už pro to běžela, že by už věděla, kde to je. “

Tazatel: „Že si jde už cíleně pro nějakou konkrétní hračku?“

Respondent: „*Ano, no pro ty svoje oblíbený, vždycky má nějaký oblíbený a pro ty si vždycky ve školce jde. Ev. teda taky. Ta tam má vždycky stavebnice a vždycky mají ve škole půl hodiny hraní, pak mají nějakou tu řízenou činnost a pak mají zase hraní. Takže Ev. si taky vybírá ty, co má oblíbený a vždycky má období králíků v klobouku, pak stavebnice a takový... takže tady je to spíš, že neví, coby. Jo, jsou takový trošku, jakože se stydí, jako je vidět, že se chovají trochu jinak. A i v tom NAUTISu, když chodíme do těch Řep, tak je vidět, že v té herničce nejdřív nevěděly a pak už prostě měly hračky, se kterými si tam chtějí hrát.*“

c) zhodnocení reakce dítěte na iniciativy matky

Tazatel: „*Kdybyste zhodnotila Em. chování, co se týká těch interakcí. Jak reagoval, když vy jste mu něco nabídla? Přijmula to, odmítla, zaujalo jí to?*“

Respondent: „*Jo, zaujalo jí to. Hm. Já bych řekla, že přijala. Sice s třeba netrénovala s těma písmenkama... Jo, že mohla skládat barvičky k sobě, ale pak si zase vzala tu hudební... takže z toho byla jako...*“

Tazatel: „*Na to kontaktování, když jste ji vybědla, tak na to byla schopna nějak zareagovat?*“

Respondent: „*Ano, ale zase tady nedrží ten oční kontakt jako doma. To musím říct u obou, že prostě tady, že se tím zaujme, jakože jo budu si s tím tady hrát, ale není to to, že tam byl nějaký... ta interakce s oběma teda.*“

Tazatel: „*V téhle oblasti je to tady trošku horší?*“

Respondent: „*Jo je to jiný, určitě. A i doma více povídají, tady jsou tišší, jako zakřiknutější. Obě dvě to platí.*“

Tazatel: „*Doma jsou hlasitější?*“

Respondent: „*Doma jsou víc hlasitější, něco by opakovaly, povídaly. Em. tady neřekne vůbec nic, že je taková zaražená tady trošku. Ale jinak štěbetaj víc.*“

d) projevy vzájemnosti během hry

Tazatel: „*Cítila jste od Em., že by i ona vás chtěla zapojit do té své hry, nějaké projevy vzájemnosti, že by vám nabízela hračky?*“

Respondent: „*No možná trošku s tím vláčkem, pak už jak si chytila tu farmu, tak si tam chtěla hrát sama s tím. Že už nechtěla, aby se jí tam ukazovalo nic dalšího. Že už chtěla si tam prasátkem jezdit.*“

Tazatel: „*Našla si způsob, co jí baví a už se nechtěla učit nic nového.*“

Respondent: „*Jo no.*“

Tazatel: „*Tyhle projevy jsou pro vás dostačující?*“

Respondent: „*Ne, určitě bych chtěla, aby se to lepšilo. No.. to jako určitě. Ale jako doma je to jiný, žejo.*“

Tazatel: „*Máte pocit, že je to doma více frekventovanější?*“

Respondent: „*Jo, to určitě. Hodně doma trénujeme tyhle logopedické věci, takže to je prostě jiný no.*“

e) porovnání interakcí vzhledem k reakci dítěte

Tazatel: „*Kdybyste ještě měla porovnat ty předešlé dvě situace, ta volná hra a řízená činnost. Tak v čem se nejvíce lišily reakce na vás?*“

Respondent: „*Em. tady byla úplně v pohodě, že si tady sama jako hrála, to bylo v pohodě. A pak ta řízená, že si nechala něco nabídnout a pak že si sama pak taky chtěla chvílku hrát.*“

Tazatel: „*Že si sama chtěla hrát, to myslíte jak?*“

Respondent: „*S tím domečkem, že už nechtěla do toho zasahovat, do té její činnosti.*“

f) matčiny pocity během natáčení

Tazatel: „*A jak vám tady při tom bylo?*“

Respondent: „*V pohodě.*“

Tazatel: „*Napadá vás ještě k této interakci něco, co by bylo dobré zmínit?*“

Respondent: „*Určitě by byla třeba jiná pak ta další návštěva, no po seznámení se s prostředím.*“

3) Rozhovor s matkou Ev.S.

a) porovnání interakcí s domácím prostředím

Tazatel: „*Jak ty obě části tady proběhly, odpovídalo to tomu, jak to vypadá doma?*“

Respondent: „*Já bych řekla, že jak je rozjívená z toho všeho, tak tady trochu rádí. Že doma by si spíš s něčím vyhrála, než tady lítala a skákala s téma balónama, protože doma balóny nemají, takže je to pro ně nějaký stimul, ale jinak hraček doma mají plno, takže by to asi vypadalo jinak, kdyby tady nebyly ty balóny. Ty jí nejvíc rozptylovaly.*“

b) vliv kamery či jiných podnětů

Tazatel: „*Máte pocit, že by tu Ev. něco rušilo, ať už já, kamera nebo něco dalšího?*“

Respondent: „*Ne, to si myslím, že v pohodě. Hlavně balóny a ted'ka ta hrací skříňka, protože to je... Tím je fascinovaná.*“

c) zhodnocení reakce dítěte na iniciativy matky

Tazatel: „*Jak byste zhodnotila tu interakci. Jak na vás reagovala, když jste ji něco nabídla? Přijala to, odmítla to nebo si toho ani nevšimla?*“

Respondent: „*Jo, myslím si, že jo. Tamto, co dostávala, tak jo, ale do té skříňky. Pak ty písmenka už bylo vidět, že chce písmenka pryč a nazdar, že už bude prostě jenom ta hrací skříňka.*“

Tazatel: „*A do té doby máte pocit, že všechny vaše iniciativy nějak přijala?*“

Respondent: „*Jo, tak já doufám no...*“

Tazatel: „*Bylo pro Vás snadné se připojit k její hře?*“

Respondent: „*Jo já myslím, že snad ano.*“

d) projevy vzájemnosti během hry

Tazatel: „*Cítila jste během té hry, že i Ev. si s vámi chce hrát, že s vámi chce navázat kontakt?*“

Respondent: „*No tím, jak mě chytala za ruku, když tam byl ten mačkáací vláček, abych jí to mačkala. Špatně z ní teda šlo vyloučit to prosím (gesto), a řekla bych, že tady drží hůř oční kontakt.*“

Tazatel: „*Doma je to lepší nebo obecně v prostředí, které zná?*“

Respondent: „*Jo, přesně tak.*“

Tazatel: „*Takže vás hodně žádala o pomoc?*“

Respondent: „*Ano*“

Tazatel: „*Byly pro vás tyto projevy dostačující?*“

Respondent: „*Já už ji mám načtenou, takže vím, co chce, ale vím, že v tý komunikaci je to s nima takový horší. Že ten kdo je nezná, nebo neví, tak nebude vědět, co s tím. Verbálně si neřeknou.*“

e) porovnání interakcí vzhledem k reakci dítěte

Tazatel: „*Kdybyste ještě měla porovnat ty předešlé dvě situace, ta volná hra a řízená činnost. V čem se nejvíce lišily reakce na vás?*“

Respondent: „*Při volné si dělala, co chtěla, nebyla ničím zabavená, byla taková rozptýlená. Při té řízené činnosti mi přišlo, že už ví, co má dělat, že jí zajímá, jak to funguje ta věc.*“

f) matčiny pocity během natáčení

Tazatel: „*A jaké to bylo pro Vás?*“

Respondent: „*Né, mně to vůbec nevadí. Ev. je taky v klídku, jakože nemá nějaký excesy, jakože by se šprajcla, vztekala, byla hrozně hodňoučkatá.*“

4) Rozhovor s matkou L.S.

a) porovnání interakcí s domácím prostředím

Tazatel: „*Byla ta předešlá interakce, jak volná hra, tak řízená činnost stejná, jak to probíhá i doma? Nebo to probíhá odlišně?*“

Respondent: „Jo, více méně jo, plus minus jo. Stejně jako doma jsem za ním musela s těma figurkama chodit, přesně jako doma. Akorát se musím přiznat, že doma už ani neběhám se zvířátkama. Asi docela standardní situace, nějaký odchylky to nemá.“

b) vliv kamery či jiných podnětů

Tazatel: „Máte pocit, že bych vás rušila já, kamera nebo nějaké jiné podněty?“

Respondent: „Ne, vůbec ne. Jako to prostředí na to většinou nemá vliv. Jeho, když zajímají hračky, tak je mu to pak jedno, když se cejtí dobře a je jako najedenej, není vysloveně nevyspalej, nebo tohle. Tak je mu jedno v jakým prostředí už se pohybuje. Dřív to bylo jiný, když byl mladší, ale teď je starší trošku, takže to na to už nemá vliv. Jo, sám se zabaví.“

c) zhodnocení reakce dítěte na iniciativy matky

Tazatel: „Jak byste zhodnotila reakce L., když vy jste mu nabídla nějakou hračku. Přijal je, zaregistroval je či odmítl?“

Respondent: „No jako, když je to hračka, která mu je sympatická, že prostě jako si s ní rád hraje, což jsou věci s kolejkama většinou nebo s kolečkama, tak to samozřejmě jakoby přijme líp. Když má u toho jakoby podat nějaký výkon, nebo do něčeho se trošku donutit, to je jakoby horší. Ale jako nikdy není úplně negativistické, že by začal křičet nebo jako to odmítal, nebo reagoval nějakou agresí nebo takhle, to ne. Ale samozřejmě věci, kterým nerozumí, což je hra s loutkama a hra s plyšákama, s maňáskama, to, co jakoby má imitovat člověka nebo zvířátka, tak to ho jakoby nezajímá, moc vůbec. Musí, nejdřív to musí začít nějakou škádlivou hrou třeba jako, že ho to třeba papá přesně a tak. Ale jako moc to nepostupuje nikam. Nikdy jako si nevezme, aby si vzal třeba dvě postavičky a imitoval, že spolu mluví, nebo že jedna druhou hladí, krmí. Maximálně jim dá pusinky, protože ví, že máma táta si dávají pusinky, tak to bylo maximum, které jsme jako by doma dokázali. Že jsou doma dva velcí dinosauri, jednomu říká máma, druhému táta a malý, že ho jakoby dává doprostředka. To je jakoby maximum, určitě. Třeba panenku, to jsme zkoušeli, na to nereaguje, jakože by se o to staral.“

Tazatel: „Ani když vy mu tu hru nabídnete, tak si tak taky dlouho nehraje?“

Respondent: „Nevydrží tu pozornost jakoby během za ním s těma hračkama a on jako nereaguje jako při prostě hrách, když mu nabídnu nějakou jinou hru, která ho baví, u toho vydrží mnohem dýl a jakoby je nadšenej, kdežto tady to ho jakoby moc nebaví, utíká, vytahává jiné hračky a tak.“

Tazatel: „To, co jste mu nabídla, tak registroval?“

Respondent: „Jo, určitě, tak myslím, že to bylo vidět. I když ho to zprvu nebaví, nebo nechápe, tak já to jakoby udělám, pak vezmu jeho ruku a snažím se jakoby mu to usnadnit. A on to jakoby pochopí většinou, což mě těší, že tam v tom mozku jakoby ta věc je, že jako pozná ten algoritmus, podle kterýho má vytřídit prostě třeba barvy nebo tak. Ale jako sám, aby si to našel a začal to dělat, tak to jakoby ne. To jsou spíš náhody, že si staví vlaky podle barev nebo tak, ale to je prostě jako vysloveně jeho vizuální jeho nějaká... zalíbení vizuální jeho v tom.“

d) projevy vzájemnosti během hry

Tazatel: „Cítila jste během těch obou her projevy vzájemnosti? Ve smyslu, že on vás chtěl přitáhnout do své hry?“

Respondent: „Ne, ne, ne. To tam jakoby není no.“

Tazatel: „Ani tady ani doma?“

Respondent: „Ani doma. A je to tak, že vysloveně je mu to prostě jakoby mu je úplně jedno. Imituje někdy děti, když si hrajou, když běhají, jako motorický hry, když si házejí s míčem, nebo prostě běhají do nějakýho kola. Tak začne běhat taky, on nechápe proč, třeba hráli na vyřazovanou se židličkama jednou u nás děti a on si tak s nima sedal, s nima běhal, ale nerozuměl tomu, proč se to děje. Tak to třeba napodobuje ty děti, ale není to nějaká reciprocita, že by chtěl, abych já si s ním šla jakoby hrát, to nenastane.“

Tazatel: „Když potřebuje s něčím pomoc, že mu něco nejde postavit – třeba koleje nebo tak. Tak přijde?“

Respondent: „*Ne, vyřeší si to sám, vždycky. Někdy se třeba trochu rozčiluje, ale většinou si jde pro jiný koleje, pro jinej díl, vidím. že něco hledá, ale nikdy nekřičí, abych mu pomohla, to vůbec.*“

Tazatel: „*Cítím, že pro vás tyto projevy nejsou dostačující? Chtěla byste, aby to bylo trochu odlišné?*“

Respondent: „*Tak pokud on je šťastnej, tak jakoby to nezáleží, co je pro mě dostačující, že jo ale... Ale jako samozřejmě, že když by si hrál jakoby s nějakou vzájemností, tak to pak rozvíjí zase jiný věci, takže to jako by je samozřejmě žádoucí. Jako mám radost z každého takového pokroku, kde vidím, že tam je nějaký jakoby trošku neautistickéj znak, prostě tak. Z toho mám samozřejmě radost, ale prostě je schopen si takhle hrát strašně dlouho. Teď je úspěch vůbec, že si hraje a všimne si, že já třeba odejdu na chodbu, záchod, prádlo, nebo něco, že vůbec zareaguje, že jsem odešla z té místnosti, a třeba řekne „máma“ nebo tak. Ale dřív mu bylo úplně jedno, kam jdu, na jak dlouho jdu, a vydržel si hrát úplně sám a vůbec mě nepostrádal.*“

e) porovnání interakcí vzhledem k reakci dítěte

Tazatel: „*Kdybyste měla porovnat ty dvě situace při volné hře a při řízené hře. Jak se nejvíce lišil kontakt na vás? Navazoval jinak oční kontakt nebo podobně?*“

Respondent: „*No spíše ty požadavky byly ode mě. Takže jakoby, když jsem si ten oční kontakt vyžádala, nebo tu pozornost hodně jako třeba nějakýma gestama, jednoduchýma slovy, co používáme, tak na to reaguje, ale jinak... Anebo řízená tahle hra, jakože přiřazování, podle nějakýho pravidla, ale jinak bude si jezdit s těma mašinkama pořád takhle a jeho hra se liší ještě, že rád kouká takhle z těch úhlů a rád stereotypně opakuje nějaký pohyby.*“

f) matčiny pocity během natáčení

Tazatel: „*Jak vám v tom bylo, že jsem Vás tady natáčela?*“

Respondent: „*Tak asi nijak, nijak nekomfortně.*“

5) Rozhovor s matkou F.T.

a) porovnání interakcí s domácím prostředím

Tazatel: „*Byly ty předešlé interakce stejné jako doma nebo byly v něčem odlišné?*“

Respondent: „*Docela jo, docela jo. Tak jakože já jí do toho zase tolik nezasahuju, protože už vím, že v těchle věcech to tak bude vypadat, ale jako snažíme se prostě připojovat různě, různý věci a vždycky něco nového se jakoby nastaví no takže...*“

Tazatel: „*Když má volnou hru, tak si vezme takhle ty panáčky?*“

Respondent: „*Jo ty miluje. Vezme si doma takovou celou krabici, má doma asi větší než je ta červená a má ji plnou. Má ráda koníky, žirafky, vlastně jako různý zvířátka. Poznává je, k čemu jsou, poznává doma, že když tam má labuť, tak si ji vezme do koupelny a tam si s ní cáká. Ačkoliv moc no.. No tak u rybníka známe labuť. To takhle dělá nejčastěji, že si takhle hopsá s těma zvířátkama. Nepojmenuje je, neví, jak dělají, takže různě zkoušíme, jak dělá kravička a koník. To zatím nic. Má hodně ráda kytičky, takže si taky vybrala taky kytičku, to jí taky pozná. No takže je to docela typický asi.*“

b) vliv kamery či jiných podnětů

Tazatel: „*Máte pocit, že by jí tu něco rušilo? Já, kamera nebo něco jiného v prostředí?*“

Respondent: „*Myslím, že jí to ani moc nerušilo. No, jak byla taková trošku, jak chodila ke dveřím, že by si ráda zase změnila ten prostor. Ale pak zase se docela nechala. To by vypadalo jinak.*“

Tazatel: „*I to, jak tu poletovala po místnosti, tak to nebyl projev neklidu?*“

Respondent: „*Ona je taková hodně akční, pobíhá a poletuje doma. Se tím asi nějak uvolňuje, mi přijde. Líbí se jí, že je tu prostor, má docela ráda prostorný. Rozhodně nesedí doma v jednom koutě. Máme co dělat ji ohlídat i venku, třeba když je prostředí, kde je hodně podnětů a hodně nových podnětů, tak vidím, že to na ní tak jako působí, že jí to jako aktivuje. Že my když jsme třeba venku, jsme v zoologické zahradě, ona má ráda zvířátka, ale jak je tam takhle ten frmol,*

tak ona nám tam furt utíká. Takže máme ještě jedno dítě, a to se chce zastavovat u různých těch zvířátek a ta zase žene někam a má ráda výběhy, kde je voda, tam jí to jako zajímá no. Tak to třeba zase syna nezajímá, takže vždycky jako musíme jít dva a jeden je s jedním a druhý s druhým. Tu vodu hodně má no, za chvíli by tady už šla zkoumat, kde je koupelna, natočila by si tam umyvadlo a tam by si cákala toho delfína. No myslím, že to by tak jako proběhlo, zas to je snad takový jako smysluplný no.“

c) zhodnocení reakce dítěte na iniciativy matky

Tazatel: *„Jak byste zhodnotila reakce F. na to, když vy jste se jí něco snažila nabídnout? Přijala to nebo si toho nevšimla?“*

Respondent: *„Tak řekla bych, že jak oproti dřívějšímu, že už nějak tak reaguje jako ona vám dá velmi jasně najevo jako že tohle s váma prostě dělat nebude, že si to chce dělat po svém. Ale snaží se mi to tak nějak dát najevo, není to tak úplně že by mi hned šla do afektu, to už teď moc nemá. Takže mi jen tak se na mě podívá jakože „Mami jako prosím tě tohle nezkoušej, já tady mám svoje“, ale tak snažíme se, zkoušíme.“*

Tazatel: *„A jaké to bylo během těchto dvou interakcí?“*

Respondent: *„Přijde mi, že když jí nabídnu něco, co je nového a něco, co by jí mohlo zaujmout, že to už opakuje. Že jak jsme tamhle skládaly ty vláčky, to ona jako vůbec nezná z domova, tak jsem jí ukázala, jak to jako se dá udělat a... Spíš jí zajímaly ti magnety, mi teda přijde, ale pak už bychom si začaly jezdit, jestli by teda chápala, že tady jak se jezdí po té silnici, to si myslím, že zatím moc ne, ale to jí zaujalo. No tadyty zvukový hračky, myslím že úplně ne. Ona má ve školce muzikoterapii, tak zkouší různé zvuky, ona je na to zvyklá, to pozorujeme doma, že furt si doma něco bere a tluče jak kdyby do bubínku. A máme doma kytaru, tak si tam brnká. Takže jo, takhle to je, jakože normálně a se nám to vyvíjí. Ale jak už jí je pět let, tak už je to mnohem lepší než před 2 lety, když jsme tu byli na té diagnostice. To by tu asi ani nechtěla být, jak chodila k těm dveřím, tak by se asi začala vztekat a válet po zemi, to bychom toho moc neudělali, to už je teďka fajn“.*

Tazatel: *„Teď si nechala poměrně snadno nechat odvést pozornost?“*

Respondent: *„Docela to šlo. Také jsme tu ráno, takže je ještě čerstvá. Teď by tu ještě vydržela, než si tu všechno prohlídne, všechny nové hračky a pohrála si.“*

d) projevy vzájemnosti během hry

Tazatel: *„Cítila jste během té hry nějaké projevy reciprocity, vzájemnosti z její strany?“*

Respondent: *„Ne, to ne. To ona moc nemá. Myslím si, že ona vidí, ona hodně cejtí, že jsme hodně s ní ale, že by chtěla ukazovat, že by přinesla něco „Mami, podívej se“ to vůbec nedělá. To se jí snažíme učit, tak že jí vedu za ruku a ukážu, s dopomocí. Ona si teď skládá puzzle o 60dílcích, ale musí to být jen obrázek, který jí zajímá. Jiný obrázek z 60dílků ji nezajímá a nepostaví ho. To si skládá sama, ale kdybych jí do toho chtěla nějak zasáhnout, tak třeba půjde od toho, ale že by mi přinesla ukázat, že to udělala, to vůbec. My si třeba tleskáme, to je fakt, že tleskání, ale to je takový, že já začnu tleskat, ona už ví, že to je jakože, ale to je zase moje iniciativa k ní. Jo, třeba dělá, že když se jí něco povede, nebo i v jiných situacích tleská a chce roztleskat všechny v místnosti.“*

Tazatel: *„To je něco, do čeho chce zapojit ostatní?“*

Respondent: *„Ano, ale jak ostatní netleskaj, tak se nerozčiluje, ale tak se kouká a chce, aby tleskal. Nebo dělá, že je na stole hroznové víno, tak chodí s celým hroznem a dává každému jednu kuličku. Ale to jsou takový její impulzy. Že bych já ji k něčemu vedla, něco jí řekla, to né“.*

Tazatel: *„Ale takhle během hry to moc nepozorujete?“*

Respondent: *„Během hry né, moc né. Chce jen pomoci s něčím, co jí nejde, rozdělat něco. Tak to mě pak potřebuje, ale že by jako sdílela nějaké emoce v tom to ne. A i že my bychom toho nějak hodně mohli dělat s ní, co my jako navrhujem, tak to je jako těžký no. Většinou jako ona si požádá o pomoc, jako mi vede ruku, když chce jako pomoc, něco chce pomoci, to si řekne no.“*

Nebo když chce napít, teď když už jdeme někam ven, tak už ví, že to mám v tašce, a tak mi vyndá lahvičku, abych jí to odšroubovala. Umí si doma sama natočit skleničku z vodovodu“.

e) porovnání interakcí vzhledem k reakci dítěte

Tazatel: *„Kdybyste měla porovnat předešlé dvě interakce, jestli se nějak lišily reakce na Vás?“*

Respondent: *„Nevím, nenapadá mě no. Přijde mi, že ona si hodně jede to svoje. Možná ji dávám ty podněty, že jí ukazuju, co ještě s těma hračkama jde dělat, to jo. To je jakoby fajn. Ale že by si radši hrála se mnou, než si hrála sama, tak v tom to zase moc nepozoruju. Spíš, že jí ukážu ty možnosti, což je fajn. Rozvíjím její hru.“*

f) matčiny pocity během natáčení

Tazatel: *„Jak bylo Vám tady, že jsem Vás natáčela?“*

Respondent: *„Dobře. Jo, docela je to tu takový příjemný, vy jste fajn. Takže myslím si, že se tu i F. cítila dobře. Pozorujeme, když někde jdeme i někam k doktorům, my takhle chodíme na různý vyšetření, když je někde sama úplně jen s neznámým člověkem, ne že by jí to úplně vadilo, ona není tak jakože to. Ale je určitě lepší, když jsme s ní, ví, že s náma se jí nestane nic.“*

Tazatel: *„To, že jste tu s ní je pro ni příjemné?“*

Respondent: *„Jo, určitě je klidnější. Když jdeme ven, tak si nás hlídá a je nadšená, že jdeme všichni. Čeká, když je ještě někdo obouvá, nadšeně tleská. Má nás ráda všechny pohromadě.“*

6) Rozhovor s matkou S.M.

a) porovnání interakcí s domácím prostředím

Tazatel: *„Byly ty předešlé dvě interakce běžné, jak to vypadá i doma nebo se v něčem lišily?“*

Respondent: *„Běžný.“*

Tazatel: *„I takhle ta volná hra? Přijde si pro vás, když něco potřebuje?“*

Respondent: *„Přijde si, když nedosáhne, když ví, že jsou v tom někde baterky, tak když potřebuje vyměnit baterky, to ona si ukáže. Zpravidla spíš, když se neumí obsloužit sama, když je něco vysoko.“*

Tazatel: *„Jinak je schopná sedět a zabavit se takhle sama?“*

Respondent: *„Jo, jo. Úplně stejně jako když by si hrála doma. Akorát tady jí to i víc zajímá, protože jsou ty hračky nové, takže jakoby víc se do toho zabere no.“*

b) vliv kamery či jiných podnětů

Tazatel: *„Máte pocit, že bych jí rušila já, kamera nebo něco jiného v místnosti?“*

Respondent: *„Ne. Ona víte, co. Ona už by sem vůbec chtěla vstoupit do budovy, už by byla scéna přede dveřma, když by měla špatnej pocit. A i kdybysme ji sem nějak dostali, tak ona tady stropí... bude mít záchvat, bude se válet po zemi a vůbec nebude spolupracovat, kdyby jí to tady nějak rušilo.“*

Tazatel: *„Dá razantně najevo, když je s něčím nespokojená?“*

Respondent: *„Hodně razantně.“*

c) zhodnocení reakce dítěte na iniciativy matky

Tazatel: *„Jak byste zhodnotila S. reakce, když jste jí něco nabízela?“*

Respondent: *„No více méně neragovala, ona prostě dělá to, co se jí líbí, to, co ji baví. A když jí do něčeho třeba nutím nebo nutíme, je potřeba něco udělat jinýho nebo když odcházíme, tak zpravidla se začne vztekat. Protože teďka hodně máme zvládání toho vzteku. Protože jako by to už jednu dobu bylo šílený, jsme vůbec nemohli odejít z domu a odmítala si hrát a odmítala se převlékat z pyžámka, budila se s brekem, jekot, řev a do té doby, než šla v poledne na hodinu na dvě spát. Probudila se a znova a nic nepomáhalo. Takže teď se učíme zvládat tyhle problémový situace.“*

Tazatel: *„Jak se tam zabrala do hry s nádobím a ovocem, to ji baví? Těžko se od toho nechá odvést?“*

Respondent: *„Ona jí něco baví, těžko se od toho nechá odvést. A ještě je taková, že třeba když jí něco nejde, tak ona tak jako se trochu vztekne, jako každé dítě, ale spíš toho nenechá, dokavad“*

toho nedocílí. Takže když potřebuje něco někam dát, dělá tak dlouho, dokud se jí to nepodaří. Jo, nenechá se, když ji to jednou nebo dvakrát nejde, že s tím švihne a jde pryč, to ne. Jo, většinou zpravidla je to tak, že to potřebuje dokončit, splnit, přijít na to, jak se to dělá. Protože jakoby její jakoby... prostě prostředek na to je její tablet. Ona jakoby s tím tráví nejvíce času, má tam různě stažené aplikace, nějaké hry, který, kde se sama naučila tu abecedu, nebo kde se sama naučila čísla. Ona, když ji chci něco vysvětlit a sednu si k ní třeba s knížkou, jak bychom se učili barvy, tak ona to zavře a odejde. Jo? Jí to nezajímá, ona si to sama na tabletu najde, stáhne na youtube, najde si, co potřebuje – vůbec nechápu jak. A tím ona se to učí sama.“

Tazatel: „Přes ten tablet to lépe vnímá?“

Respondent: „Úplně všechno. Hodně, slova pro ni nejsou nic, ona něčemu ani nerozumí, takže my se snažíme jednoslovný nebo jednoduchý věty, ale stejně občas jakoby vůbec nevnímá. Všude máme obrázky, piktogramy, a v tom se orientuje.“

d) projevy vzájemnosti během hry

Tazatel: „Cítíte jste během hry projevy vzájemnosti, reciprocity, že by Vám ukázala hračku, chtěla Vás nějak vtáhnout do své hry?“

Respondent: „To vůbec, to spíš jenom že třeba ať ji ukážu, jak to funguje, nebo vyměň mi baterky nebo mi to podej a běž si po svém. Takovej nástroj, když jí něco nejde.“

e) porovnání interakcí vzhledem k reakci dítěte

Tazatel: „Kdybyste měla porovnat ty dvě předešlé interakce, tu volnou hru a následně tu řízenou, jak se lišily její reakce na vás? To chování S., zda bylo odlišné? Snažila se Vás zapojit v nějaké fázi častěji?“

Respondent: „Je jí to jedno, je jí to v podstatě jedno. Ona mě opravdu chce jenom hlavně když je samozřejmě nějaká krizová situace, tak ví, že jsem máma, ale jinak jako „podej mi to“, „ukáž mi to“, „otevři mi to“ a „běž si“. I během volné hry si přišla, když něco chtěla, takže jsem jí jakoby dobrá. Jinak absolutně nic, mě nepotřebuje.“

Tazatel: „Učíte se takhle i gesta?“

Respondent: „Byla by škoda s ní nepracovat, říkala to i psychiatricka. A já zase nevím, co s ní, žejo. Takže jsme začali ABA terapii a asi dobrý. Měli jsme všehovšudy 5 návštěv. Úplně v pohodě, je to skvělý, protože jí tam ani ten záchvat nevypukne, protože je to zábavný, nenechají ji bejt. Začla spolupracovat, první hodiny, když s ní přišla, tak odešla a teď jí vezme za ruku, já ji tam můžu nechat a zvládne pracovat ty dvě hodiny. Baví ji to tam, je po tom ale hrozně unavená.“

f) matčiny pocity během natáčení

Tazatel: „A jak bylo Vám během natáčení?“

Respondent: „Jo, to nevádí. Ne, jako víte, co.... my od jejich 19 měsíců, co jsme zjistili nějakou tu její jinakost, běháme pořád po nějakých vyšetřeních, po nějakých psychologách, psychiatrech, neurologách, takže je to už úplně jedno. Hlavně, že to není lékařský prostředí, to by sem vůbec nevkočila, protože furt jí št'ourali kamerkama, jak jsme ty ouška, když jsme si mysleli, že je hluchá, když přestala reagovat.“

7) Rozhovor s matkou M.J.

a) porovnání interakcí s domácím prostředím

Tazatel: „Předešlé dvě interakce byly stejné, jak to probíhá i doma? Nebo se to v něčem lišilo?“

Respondent: „Někdy se to může lišit, pokud uvidí dejme tomu kartičku s DM nebo Tetou, jak bývají ty kartičky od prodejců. Nebo když uvidí krabičky, které my máme z nákupů, třeba krabička od juice. Tak on raději sáhne po krabičce od juice než po autičku.“

Tazatel: „Kartičky jsou pro něho velký tahák?“

Respondent: „Ano, velký tahák. Má místo autička krabičku. Tímto způsobem začal zkoušet stavět koleje a jezdil nejdříve zubním kartáčkem z Lidlu, jo? Spíše ty předměty, které běžně nakupujeme. Vidí je v obchodech, takže je využívá jako hračky. Nebo letáčky, že si k tomu ještě

rozestaví. Na tom si nejvíce hraje. Řeč jsme taky začínali tím, že... On by mohl mluvit, ale nevěděl, proč by měl mluvit. I když jsme mu schovávali ty věci, aby si třeba řekl o jídlo. To nebylo důvodem pro to, aby s námi začal mluvit. Byl důvod to, že jsem rozstříhala věci z letáčku, on to viděl, jak to stříhám a nalepila jsem mu to na kartičky a pak jsme to popisovali. Motivace bylo, proč začne mluvit, protože jemu se líbí ta hra na obchod a leták, to, co zná, no.“

Tazatel: „Dokáže si hrát takhle doma sám, že se zabaví?“

Respondent: „Ano.“

Tazatel: „I když vy mu nabízíte hračky, tak reaguje doma podobně?“

Respondent: „Podobně. Často je to jedna věc, které se drží a málo kdy vymění to za něco jiného. Kdyby byl ještě semaforek, že bych to taky třeba ještě doplnila semaforem, tak by to bylo pro něho atraktivnější. Protože my máme oblíbenou činnost jízdu na motorce, kterou ale nevymění za nic jiného. Prostě je zase problém, že je mu motorka malá (plastová motorka), takže na odraždělo se ještě nedostal, ani na kolo.“

b) vliv kamery či jiných podnětů

Tazatel: „Vnímala jste, že bych ho rušila já, kamera nebo něco jiného?“

Respondent: „Ne, ne, ne. Ani místnost mu nevadí.“

c) zhodnocení reakce dítěte na iniciativy matky

Tazatel: „Jak byste zhodnotila jeho reakce, když jste se mu Vy snažila něco nabídnout?“

Respondent: „Byl šikovný, jako pro mě byl hodně šikovný. To že třeba mi podával ty kostičky a chtěl to dát do těch různých okýnek, kde to patřilo. Že mi řekl, že to je takhle barvička. Odpověděl mi, vůbec že se mnou komunikuje, je úžasné. Je to prostě výborné, že pozná barvy a řekne, že je to tahle ta a tahle ta barva. Ale je zajímavé, že jsme doma nakoupili různé pet lahve a využili jsme toho, že tohle je vršek od třeba Coca-Coly a Coca-Cola je červená. Pak je Coca-Cola Zero, já to znám docela dobře, která je černá. Takže mi jsme si udělali takové puntíky do šablony, nakreslili jsme tam barvy a on k tomu měl přiřazovat. Ale zatím jsme mu to tam nechali s logama, protože některé vršky nemají loga, ale sbírali jsem, kde ty loga ještě jsou. A začlo ho to bavit. Učení probíhalo přes ty loga: coca-cola zero - černá, a pak už jsme hledali jinou černou, no. Jiný černý vršek.“

Tazatel: „Všechny snahy přijímal?“

Respondent: „Jo, ty moje snahy přijímal. Najít tu motivaci, no, to, co zná. Zjistili jsem, že to jsou reklamy, obchody, loga jsou pro něho nejzajímavější, takže na tom stavíme.“

d) projevy vzájemnosti během hry

Tazatel: „Cítila jste během té první části, když si hrál sám nebo i během druhé části, nějaké projevy vzájemnosti? Že vás chtěl zatáhnout do své hry?“

Respondent: „Tím, že se na mě aspoň podíval, tak je to pro mě známka toho, že se zajímá o to, kde jsem, že třeba se zajímá o druhé. Ale dříve to bylo takové, že bylo nejlepší, když ho nikdo nerušil, že řekl ať jdeme pryč. To já už pozoruju na něm, jestli chce mě do té hry. Když se zeptám a on už tomu rozumí „Můžu?“, tak můžu, ale nemůžu mu dělat, vysloveně, že budu stavět, protože se to všechno zborí.“

Tazatel: „Jsou pro Vás tyto projevy dostačující?“

Respondent: „Ne, nejsou. Doma je fakt, že kdyby se mu pustila pohádka, tak prostě je to tak, že nemá o mě zájem. Nebo si prostě vezme svoji krabičku a nepotřebuje mě. Ale využíváme každé možnosti, že s ním blbneme, furt mu něco bereme, abysme mu ukázali, že to může být hra na schovávanou a že i takhle si může hrát s dětmi. Že i nás do toho může nějak zapojit. A když to vidí a sleduje u ostatních, tak po čase, když ho nikdo nenutí, tak se k tomu může on přidávat.“

e) porovnání interakcí vzhledem k reakci dítěte

Tazatel: „Jak byste porovnala ty dvě situace, lišily se nějak jeho reakce na vás?“

Respondent: „Ne, je to takové furt, že mě až tak moc nepotřebuje.“

Tazatel: „Doma je to takhle podobné?“

Respondent: „*Ano, doma je to podobné. Někdy třeba má zájem, že někdy pustím pohádku. (M. se během rozhovoru dotazoval matky). Ale je dobře, že teďka se o mě taky zajímá. Na všechno se mu snažím odpovídat, ale on nepočká, jo? Jako takže zase jsem ráda, že se tady nějak zabaví a že vás třeba trošičku přivítá.*“

Tazatel: „*Chceš balón?*“ (na M.) „*Pohybové aktivity jsou pro něho atraktivní?*“

Respondent: „*Jo, nejlepší. Na hřišti jsme se naučili být s dětmi, protože mu vadily děti a vadil mu tam hluk, když tam byla houpačka. A pokud je tam více houpaček, tak je to pro nás to nejlepší, aby se nám nestalo, že ta houpačka nebude volná. Ale pak tu houpačku, třeba po hodině opustí a jde k ostatním dětem. Máme to tak, že se naučíme hrát, když pomůžou všichni děti na pískovišti a jdeme všichni. Jako pomohli mi i jiní rodiče.*“

f) matčiny pocity během natáčení

Tazatel: „*A jak Vám byl v takovéto situaci?*“

Respondent: „*Bylo fajn, že člověk vidí, jaké je to pro něho zase v jiném prostředí. (matka reagovala na M.) Já mu musím odpovědět a zklidnit ho zase něčím, co zná, jo? Nenechat ho v nejistotě, nemůžu mu neodpovídat nebo nemůžu mu nevysvětlit. Chování je lepší, když už má nějakou zkušenost a já mu to řeknu stejným způsobem nebo nějak mu to vysvětlím, že nemůže některé věci. Potřebuje moji reakci.*“

8) Rozhovor s matkou J.V.

a) porovnání interakcí s domácím prostředím

Tazatel: „*Já bych se Vás chtěla zeptat, zda ty dvě předešlé interakce, probíhaly stejně jako doma?*“

Respondent: „*Řekla bych, že jakoby jo, ale když je ve svém prostředí, kde se nestydí a je si jistý, tak je to teda rozhodně jakoby hlučnější, takový divočejší, a i jako víc naléhá. Právě naopak si kolikrát dokáže vyhrát jako sám, že o něm člověk neví jako dlouho, ale pak to přijde a potřebuje tu interakci s tím rodičem na to povídání a jakoby s těma panďuláčkama povídat a vytvářet jakoby mu ten příběh. Že je to takový... jako není to pořád, dokáže si vyhrát taky sám velmi dobře, ale i taky jakoby dost často vyžaduje tu interakci. Ale jinak si myslím, že to probíhalo tak nějak stejně. Že si to tak potřeboval ořukat v klidu všechno, prozkoumat, jenom jsme to nerozjeli úplně naplno, že?*“

Tazatel: „*I ta řízená činnost vypadá takhle doma?*“

Respondent: „*Jo, to bych řekla, že jo. A ještě, a to je možná taky J. specifikum. On nevyhledává... dřív to bylo on si neřekl, on šel a ukázal, když chtěl třeba podat něco, a vyloženě využíval, jak se to píše, že využívají rodičovu ruku, tak to bylo jako vyloženě J. specifikum takový. A třebaže jako si nerad maluje, jo? A vyloženě jako když už, tak jako „Mamko maluj, půjdeme si malovat“, tak to znamenalo, že jsem malovala. Jako i ten úchop má J., máme to tam takový rozvolněný. Tak to určitě není činnost, kterou vyhledává. Problém je i takový to jídlo, jo? To jsem se právě ze začátku jako by zlobila na něj, neprávem bych řekla, jo? Jinak jako auta, to si vyhraje jakoby velmi. To i knížky, to si chvíli prohlíží sám, ale pak chce číst a strašně moc potřebuje teda, a relaxuje při tom, tak to je televize, to je Ipad. To je prostě jako by to jsem si myslela, jako vždycky jsem... To jsou věci, které vždycky odsuzujete, když vidíte třeba na cizích dětech, vidíte malý děcka, co se cpou v McDonaldu a čučí při tom na Ipad, tak to jsem si já říkala, jak to panebože vedou ty rodiče, tak to jsme my, no... A jsem ráda, že do něho jakoby třeba něco dostanu. To nám třeba při jídle třeba hrozně pomohlo, ten Ipad. Už to mám vyzozorovaný, že to vyloženě potřebuje jako relax, když už je jo jakoby nějakej přetaženej, tak na chvíli televizku nebo Ipad a je to lepší. Taky je takovej extrém J., že oddaluje zbytečně, to od mala a tím se to celé všechno jakoby prohlubuje, tak to je spaní. Spaní, jídlo to jsou u nás problém od malička, od mimina, jo? On prostě aby jako nešel spát, tak potom jako třeba, že má hlad, na což my jsme slyšeli, protože on nejedl, že jo. Takže nacpat se večer, teď už jako jsme to zarazili, protože i jako z těch nezdravostí jsme se vypasili, Takže to je jako takovej styl to*

oddalit, a pak je samozřejmě unavenej a přetaženej a je to takovej začarovanej kruh. Ale tak trošku se nám už daří ten režim nastolit aj. teda jako i vyzrává. Jo, že je takovej, že už se jako domluvíme líp.“

b) vliv kamery či jiných podnětů

Tazatel: „Máte pocit, že bych ho já rušila? Nebo kamera nebo nějaký jiný podnět?“

Respondent: „Jo, určitě byl ostýchavější. Ale zas čekala jsem, že to možná bude i horší, jo? Že mi přijde, že se cítí docela dobře tady, s vámi, že to je v pohodě docela.“

c) zhodnocení reakce dítěte na iniciativy matky

Tazatel: „Kdybyste měla zhodnotit J. reakce na vaše iniciace? Když jste se ho snažila něco nabídnout?“

Respondent: „Já bych řekla, že tak jako po svém. Že písmenka ho prostě nezajímají, ani jako to nějak není jeho... ani bych neřekla, že nemáme žádnou nějakou výjimečnou... je strašně jako bystřej, ale že by jako sypal abecedu, jó? tak to jako určitě né, to né. Ale myslím si, že to jako bylo stejný, že tady to, co ho zaujalo, ale vím, že to není úplně jeho velký zájem, že spíš asi tak jako to probíhalo jako stejně, jak jakoby doma., že? Tak jako navýst někdy.“

Tazatel: „Potřebuje někdy nevést, na to, co má dělat?“

Respondent: „Kolikrát nepotřebuje vůbec nic, jo? Jakože kolikrát si sám postaví obrovskou dráhu, vyhraje si s tím, ale pak jako to zase přijde a jakoby potřebuje ten příběh od nás asi, tam vytvářet, s těma panáčkama možná. To zase Markétka si víc hraje s těma panáčkama, že? Ale i autička máme, takový jako perzonifikovaný, bych řekla, že si J.k do nich vždycky... A vždycky teda jako musíme mít nějaký auto nebo něco nějaký vozidlo s sebou. Jasně hasiče a tady má... to je... J.. předved' Verunce..., to je J., vid'? A ještě máš v kapse koho? To tatka přivezl na domeček jako to, jako novinku, že? Jako uvitání. A kdo to je?“ „Táta (odpovídá J.).“

d) projevy vzájemnosti během hry

Tazatel: „Pozorovala jste během hry vzájemnost? Že by se Vás snažil přilákat do své hry?“

Respondent: „Ted' možná tolik né, spíš byl jako rád, že jakoby mě má jako tady, jako takovou jistotu. Ale jinak jako doma je to takový bych řekla půl na půl, jo? Že opravdu dokáže, že nepotřebuje nikoho a postaví si tam, nebo z lega postaví fantastický věci a nepotřebuje jakoby nic. ale pak najednou, možná když je unavenej, jo? Anebo jestli je to ta Markétka ještě víc šturmuje, že ta to taky jakoby chce. Tak najednou jako chce, jako by potřebuje nás až bych řekla, že je to takové obtěžující pro nás, že nás do tý hry nutí. Jo? Jako, opravdu jakoby „povídej“ jo? „Ted' povídej“. Nebo naběhnou na taťku, vid'? když přijde z práce s panáčkama nebo s autičkem a „povídej, povídej, vymysli tu hru, nějaký příběh“ a chtějí si takhle hrát. Ale jako kolikrát zas je jako úplně soběstačnej, že mě jako nepotřebuje.“

Tazatel: „Jak byste to viděla tady během té hry?“

Respondent: „Tady mi přišlo, že možná jako by mu docela vyhovovalo si ten přejezd tak jakoby vyzkoušet odkoukat po svém, že mě tolik ani jako by nepotřeboval, že? Jak jsou ty nové hračky, tak že jako nepotřebuje stimuly tolik ode mě. J., hrálo se ti tu dobře? „(souhlasně) hm“. Asi by si to zvládl i beze mě, že? Já si myslím, že jo.“

Tazatel: „Jsou pro Vás tyto projevy dostačující?“

Respondent: „To asi jo, to mi nepřijde nějak možná jakoby že by. On celkově, já bych řekla, že J. si nežije tak jakoby ve svém světě, jo? Že je to takový... U J. vnímám hodně, on je jakoby strašně jakoby přecitlivělej a potom když jako by moc těch podnětů jako načne působit, tak pak máme takový jakoby výbuchy jo? Kdy jakoby my říkáme, že zlobí hlavička. A to je jakoby strašně citlivej, ale jako naopak on byl nadměrně fixovaný na mě a na muže, třeba babičky nemohly nic moc dlouho dělat a jakoby jo, potřebuje nás v tom světě. Nebo není to, jakože by byl odpojený ve svém světě.“

e) porovnání interakcí vzhledem k reakci dítěte

Tazatel: „Kdybyste měla porovnat ty dvě situace, volnou a potom řízenou. Lišilo se nějak J. chování?“

Respondent: „Možná mi přišel potom takovej uvolněnější, jo? Že byl takový zaraženější, nejistej, že jako by věděl, že tu první část si bude hrát sám, že to. A pak mi přišel takový uvolněnější. Hra byla i potom asi i snazší, že kdyby to myslím trvalo dýl než deset minut a jelikož by jinej okruh nepostavil, tak by potom asi jakoby, tak by myslím následovalo, že by potom přišel za mnou a byla takováhle nějaká žmoulačka, jako že? Jako nevím, nechci nic podsouvat, nevím, ale jako jo?“

f) matčiny pocity během natáčení

Tazatel: „Jak Vám tady bylo během natáčení?“

Respondent: „Jo. Já taky a myslím, že tohle asi nejvíce děti rezonují taky asi obecně. Že jakoby i ty pocity jakoby celkově dojem z toho prostředí, z těch lidí, a i jakoby z těch svých vlastních rodičů. To máme taky zkušenost, že jakoby když jsme takový nějaký nervózní nebo to, tak na nich to je... úplně jakoby vyletí, jak to. Tak já si myslím, že i J. se cítil dobře.“

Příloha 7 Informovaný souhlas s účastí ve výzkumném projektu

Informovaný souhlas s účastí ve výzkumném projektu

Můj souhlas se vztahuje na účast ve výzkumném projektu k diplomové práci Bc. Veroniky Župové. Diplomová práce s názvem „*Interakce rodič-dítě s poruchou autistického spektra*“ je realizována v rámci magisterského studia psychologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

Byl/a jsem seznámen/a s cílem a obsahem výzkumného projektu. Rozumím jim a souhlasím s nimi.

Souhlasím s videonahráváním interakce rodič-dítě během volné hry a souhlasím také s nahráváním rozhovoru s rodičem. Dávám své svolení výzkumnici, aby pořízené videonahrávky a audionahrávky použila za účelem sepsání diplomové práce a nebudou bez dalšího souhlasu použity pro jiné účely. Souhlasím, že pořízené záznamy budou analyzovány, zvukový záznam doslovně přepsán do diplomové práce a že výzkumnice může citovat informace, které jsem ji během rozhovoru poskytl/a.

Byl/a jsem seznámen/a se způsobem zachování důvěrnosti a ochraně identity mne i mého dítěte během výzkumu i po jeho skončení.

Moje účast v projektu je dobrovolná a jsem si vědom/a, že mohu kdykoliv ukončit svoji účast v projektu či mohu odmítnout odpovědět na položenou otázku. Z ukončení rozhovoru ani z vystoupení z projektu neplynou žádné negativní důsledky.

Jako zákonný zástupce dávám tento souhlas na účast ve výzkumném projektu i za své dítě.

Svým podpisem souhlasíte s výše uvedeným.

Jméno dítěte:

Jméno respondenta/respondentky:

Jméno řešitele projektu:

Podpis:

Podpis:

Datum:

V případě dotazů týkajících se tohoto projektu se můžete obrátit na jeho hlavní řešitelku, Bc. Veroniku Župovou (777683146, veronika.zupova@nautis.cz).

Příloha 8 Souhlas se zpracováním osobních údajů

Souhlas se zpracováním osobních údajů

Vyplněním a podpisem tohoto souhlasu se zpracováním osobních údajů poskytuji Bc. Veronice Župové, narozené 5. 9. 1992, coby správci osobních údajů, souhlas se zpracováním níže uvedených osobních a citlivých údajů, a to pro níže stanovené účely a dobu trvání, o mém dítěti a o mně, jakožto zákonném zástupci:

Jméno a příjmení dítěte:

Jméno a příjmení zákonného zástupce:

Osobní údaj	Účel zpracování	Doba, po kterou je souhlas poskytnut	Souhlasím (nehodící se škrtněte)	
			ANO	NE
Informace o dítěti - jméno, příjmení, datum narození, diagnóza	Výzkum v rámci diplomové práce	do obhájení diplomové práce	ANO	NE
Informace o zákonném zástupci dítěte – jméno, příjmení, email, telefonní kontakt	Výzkum v rámci diplomové práce	do obhájení diplomové práce	ANO	NE
Videozáznam volné hry rodič-dítě	Výzkum v rámci diplomové práce	do obhájení diplomové práce	ANO	NE
Audiozáznam rozhovoru se zákonným zástupcem dítěte	Výzkum v rámci diplomové práce	do obhájení diplomové práce	ANO	NE
Náhled do diagnostické zprávy z vyšetření	Výzkum v rámci diplomové práce	do obhájení diplomové práce	ANO	NE

Souhlas je udělen dle Zákona č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679, obecné nařízení o ochraně osobních údajů (dále jen „GDPR“) a to na výše uvedenou dobu po udělení souhlasu, příp. do odvolání tohoto souhlasu.

Osobní údaje budou zpřístupněny pouze Veronice Župové. V diplomové práci (dále jen „DP“) budou osobní údaje anonymizovány, videozáznamy budou zpřístupněny navíc i vedoucí DP (Mgr. Veronice Šporclové, PhD.), druhému pozorovateli kvůli ověření reliability a oponentovi DP, audiozáznamy rozhovorů budou přepsány do DP. Veškeré získané osobní údaje, videozáznamy a audiozáznamy budou uchovávány v zaheslovaném souboru v soukromém počítači.

Tento souhlas se zpracováním osobních údajů lze kdykoli zcela nebo zčásti odvolat. Prohlašuji, že poskytnuté osobní údaje jsou pravdivé a v případě jakékoliv změny poskytnutých osobních údajů tuto změnu oznámím. Byl/a jsem poučena o svých právech a povinnostech, zejména o svém právu na přístup k osobním údajům, na výmaz osobních údajů a na omezení zpracování osobních údajů. Dále prohlašuji, že jsem byl/a poučen/a o tom, že poskytnutí osobních a citlivých údajů prostřednictvím tohoto souhlasu je zcela dobrovolné.

V

dne

Podpis zákonného zástupce